

Taal en Aandacht

Gepubliceerd: 02-06-2010 Laatste bijgewerkt: 02-05-2024

De studie kent drie hoofddoelen: a) onderzoeken in hoeverre autisten ook hogere niveaus van taal normaal kunnen verwerken na instructie. b) analyseren wat deze eventuele normalisering van verwerking op hogere taalniveaus voor effect heeft op...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving nog niet gestart
Type aandoening	Ontwikkelingsstoornissen NEG
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON34708

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Taal en Aandacht

Aandoening

- Ontwikkelingsstoornissen NEG

Synoniemen aandoening

autisme spectrum stoornis, contactstoornis

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Radboud Universiteit Nijmegen

Overige ondersteuning: Ministerie van OC&W

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: Aandacht, Autisme, Centrale coherentie, Taal

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

Het effect van de geïnstrueerde aandachtsfocus op de verwerking van verschillende taalniveaus wordt gemeten op of a) gedragsniveau (reactietijden en accuratesse); of b) electrofysiologisch niveau (ERP-effects).

Secundaire uitkomstmaten

Niet van toepassing.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Taal- en communicatieproblemen vormen een van de belangrijkste kenmerken van autisme. Huidige theorieën veronderstellen dat deze taalproblemen voortkomen uit een voorkeur voor het verwerken van detailinformatie, waardoor de hogere-orde aspecten van taal, zoals semantiek, syntaxis en pragmatiek, niet of onvoldoende worden verwerkt. Er zijn echter aanwijzingen dat wanneer personen met autisme expliciet gevraagd wordt aandacht te richten op hogere-orde informatie, zij toch in staat zijn deze informatie accuraat te verwerken. In de literatuur wordt daarom aangenomen dat er niet zozeer sprake is van een onvermogen om hogere-orde aspecten van taal te verwerken, maar van een superieure waarneming van details.

Wij betwijfelen de juistheid van deze conclusie en stellen dat er bij autisme wel degelijk sprake is van een echt probleem met taalverwerking. Wij veronderstellen dat de extreme focus op details een noodzakelijke aanpassing is van het autistische kind. Tijdens een normaal verlopende taalontwikkeling wordt lagere-orde taalverwerking (bijvoorbeeld orthografie en woordherkenning) in toenemende mate automatisch, waardoor aandacht op hogere taalniveaus (bijvoorbeeld semantiek en syntaxis) kan worden gericht. Hierdoor kan steeds complexere taal worden verwerkt, zonder dat dit ten koste gaat van het verwerken van lagere-orde aspecten van taal. Wij veronderstellen dat bij autisme de verwerking van lagere taalniveaus aandacht blijft vereisen, waardoor deze niet kan worden gericht op hogere taalniveaus. We verwachten dan ook dat wanneer autistische personen gevraagd wordt aandacht op hogere taalniveaus richten, dit ten koste zal gaan van het verwerken van lagere taalniveaus. Dit is tegengesteld aan bestaande theorieën over informatieverwerking bij autisme, die uitgaan van een superieure detailverwerking bij autisme en dus van een

onveranderlijke superieure prestatie op dit niveau.

Doel van het onderzoek

De studie kent drie hoofddoelen:

- a) onderzoeken in hoeverre autisten ook hogere niveaus van taal normaal kunnen verwerken na instructie.
- b) analyseren wat deze eventuele normalisering van verwerking op hogere taalniveaus voor effect heeft op gelijktijdige verwerking van lagere taalniveaus.
- c) onderzoeken of verschillen in aandacht nodig voor taalverwerking niet alleen waarneembaar zijn op gedragsniveau, maar ook op neuropsychologisch niveau. Dit doen we door middel van registratie van Event Related Potentials.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestaat uit vijf experimenten, waarbij autistische en niet-autistische participanten zullen worden getest op verschillende niveaus van visuele taalverwerking.

Tijdens de experimenten krijgen de participanten via de computer zinnen aangeboden. Iedere participant wordt getest in drie condities: a) een lagere-orde conditie, waarbij de participant geïnstrueerd wordt op lagere-orde aspecten van de zinnen te focussen (orthografie), b) een hogere-orde conditie, waarbij de participant geïnstrueerd wordt op hogere-orde aspecten van de zinnen te focussen (bijvoorbeeld semantiek of syntaxis), c) een tweeledige conditie, waarbij de participant geïnstrueerd wordt op zowel lagere-orde als hogere-orde aspecten te focussen.

Er wordt onderzocht wat het effect is van de geïnstrueerde aandachtsfocus op de mate waarin de verschillende taalniveaus worden verwerkt. De experimenten verschillen van elkaar in het hogere-orde taalniveau dat getest wordt. De experimenten worden twee keer uitgevoerd bij verschillende participanten, eens voor de gedragsmeting en eens voor de ERP-meting.

Inschatting van belasting en risico

De belasting voor de participanten is minimaal. Alleen wanneer geen of verouderde psychologische achtergrondinformatie beschikbaar is over de autistische participanten wordt vanuit de instelling eenmalig een aantal psychologische tests afgenomen, waarvoor één ochtend of middag wordt ingepland. Autistische participanten beslissen zelf aan hoeveel experimenten zij deelnemen. Zij kunnen er voor kiezen om slechts aan 1 experiment (45-60 minuten) deel te nemen, of aan meerdere. Om belasting voor de participant te verminderen kunnen meerdere experimenten tijdens 1 meetmoment worden

uitgevoerd. De niet-autistische participanten maken één test die klassikaal kan worden afgenomen (40 minuten), en nemen deel aan slechts een van de experimenten.

Daarnaast verwachten we dat de risico's verbonden aan deelname aan het onderzoek minimaal zijn. Er wordt op geen enkele manier ingegrepen in het dagelijks leven van de participant. Er worden geen geneesmiddelen of andere vormen van behandeling toegediend. De taken die wij gebruiken om taalverwerking te onderzoeken (het lezen van zinnen), zijn gelijk aan taken die de participanten krijgen aangeboden op school. De experimenten duren minder dan een uur, en de participant beslist zelf aan hoeveel experimenten hij/zij deel wil nemen. Wij verwachten dan ook niet dat de studie zal leiden tot significante fysieke of psychische problemen of beperkingen.

Contactpersonen

Publiek

Radboud Universiteit Nijmegen

Postbus 9104
6500 HE Nijmegen
NL

Wetenschappelijk

Radboud Universiteit Nijmegen

Postbus 9104
6500 HE Nijmegen
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)

65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

Autistische proefpersonen:

- Diagnose klassiek autistische stoornis; Autistische en niet-autistische proefpersonen:
- Leeftijd 18-21 jaar
- Gemiddelde tot bovengemiddelde intelligentie.

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

Niet-autistische proefpersonen:

- Diagnose klassiek autistische stoornis ; Autistische en niet-autistische proefpersonen:
- Diagnose Pervasieve Ontwikkelingsstoornis Niet Anderzins Omschreven
- Diagnose Stoornis van Asperger
- Diagnose aandachtstekortstoornis
- Leesproblemen.

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen
Onderzoeksmodel:	Anders
Toewijzing:	Niet-gerandomiseerd
Blinding:	Open / niet geblindeerd
Controle:	Geneesmiddel
Doel:	Anders

Deelname

Nederland	
Status:	Werving nog niet gestart
(Verwachte) startdatum:	01-06-2010
Aantal proefpersonen:	60

Type:

Verwachte startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO

Datum:

02-06-2010

Soort:

Eerste indiening

Toetsingscommissie:

CMO regio Arnhem-Nijmegen (Nijmegen)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register

CCMO

ID

NL30384.091.10